

Aanbevolen: tijdige inventarisatie van impact IFRS 15

Na lang wachten is IFRS 15 'Revenue from Contracts with Customers' uitgebracht. De grootste wijziging betreft de verantwoording van de omzet volgens een vijfstappenplan. Ondernemingen doen er goed aan nu al te onderzoeken wat de gevolgen zijn van deze nieuwe standaard.

Jay Tahtah - Capital Markets & Accounting Advisory Services, Assurance

Renee Verhoeff - Capital Markets & Accounting Advisory Services, Assurance

1. Omzetverantwoording voortaan volgens vijfstappenplan

Op 28 mei 2014 hebben de International Accounting Standards Board (IASB) en haar Amerikaanse tegenhanger, de Financial Accounting Standards Board (FASB), de langverwachte standaard voor omzetverantwoording uitgebracht. IFRS 15 'Revenue from Contracts with Customers' is effectief voor boekjaren die op of na 1 januari 2017 starten, met vergelijkende cijfers over 2016. Het eerder toepassen van deze nieuwe standaard is

toegestaan, na adoptie door de Europese Unie, die in het tweede kwartaal van 2015 wordt verwacht. Deze standaard vervangt zowel IAS 11 'Construction Contracts' als IAS 18 'Revenue Recognition'.

De grootste wijziging betreft de verantwoording van de omzet volgens een vijfstappenplan en bijbehorende expliciete regels. Het omzetgetal is voor veel ondernemingen een van de belangrijkste getallen waar men op stuurt. De wijzigingen in de nieuwe standaard hebben de meeste impact voor ondernemingen met meerdere businessmodellen, verschillende omzetstromen, complexe verkoopcontracten en/of een groot aantal verkoopcontracten. Ook ondernemingen die goederen en diensten bundelen in geïntegreerde producten in combinatie met kortingen en/of significante financieringselementen zullen wijzigingen zien in het moment van de omzetverantwoording.

Vijfstappenplan

In de eerste uitgave van Spotlight van dit jaar is het stappenplan uitgebreid beschreven. Hieronder nogmaals de vijf stappen in het kort:

Stap 1. Identificeer het contract met de klant

Een contract is een overeenkomst met een of meerdere partijen waaruit rechten en verplichtingen voortkomen.

Stap 2. Identificeer de afzonderlijke leveringsverplichtingen binnen het contract

Een leveringsverplichting is een belofte aan de eindgebruiker om goederen en/of diensten te leveren.

Stap 3. Bepaal de transactieprijs

De transactieprijs is het (geschatte) geldbedrag dat de leverancier verwacht in ruil voor het geleverde goed of de geleverde dienst.

Stap 4. Alloceer de transactieprijs naar de afzonderlijke leveringsverplichtingen

Wanneer de onderneming de afzonderlijke

'Nieuw model voor omzetverantwoording vraagt om tijdige implementatie' (Spotlight 1/2014)

leveringsverplichtingen binnen het contract en de (geschatte) transactieprijs van het contract heeft bepaald, wordt de transactieprijs gealloceerd aan de afzonderlijke leveringsverplichtingen.

Stap 5. Verantwoord de omzet als aan een afzonderlijke leveringsverplichting is voldaan
De verantwoording van de omzet vindt plaats wanneer de controle over het goed of de dienst is overgedragen aan de klant.

2. Veel nieuwe informatie en managementinschattingen vereist

Onder IFRS 15 moet de onderneming diverse inschattingen maken. Hiervoor is het belangrijk dat zij over de juiste informatie beschikt.

Overdracht van beschikkingsmacht aan de klant

Omzetverantwoording (stap 5) vindt plaats op het moment van overdracht van de beschikkingsmacht over het goed of de dienst aan de klant. Dit is het moment waarop de klant de voordelen uit het goed of de dienst heeft verkregen en kan gebruiken. De overdracht van beschikkingsmacht voor goederen is niet per definitie gelijk aan de overdracht van rekening en risico. Ook wanneer de onderneming op dit moment gebruik maakt van de 'percentage of completion'-methode (bijvoorbeeld een bouwonderneming) moet zij over voldoende informatie beschikken om te kunnen voldoen aan de expliciete voorwaarden die worden gesteld voor het nemen van omzet over de contractperiode in plaats van op enig moment of aan het einde van het contract.

Variabele vergoedingen

Er zijn ondernemingen die goederen of diensten leveren waarvan de transactieprijs afhankelijk is van een toekomstige gebeurtenis (bijvoorbeeld het recht op teruggave, bonussen en kortingen gebaseerd op een te leveren prestatie of boetes). Onder de huidige standaard zullen deze bedragen vaak niet worden verantwoord totdat de toekomstige

gebeurtenis zich (al dan niet) heeft voorgedaan. Onder de nieuwe standaard echter neemt de onderneming een inschatting van deze elementen op in de bepaling van de transactieprijs wanneer het 'highly probable' is dat geen sprake zal zijn van creditering van omzet. Op ieder rapportagemoment kijkt het management opnieuw of de al gemaakte inschatting van de transactieprijs nog steeds juist is en past, wanneer nodig, de omzetverantwoording hierop aan. Ook kan sprake zijn van klantincentives zoals giftcards, coupons, twee voor de prijs van één of vergoedingen van de verkoper aan de afnemer zoals marketingbijdragen, bijdrage voor product placement en zogenaamde slotting fees. Hiervan moet bepaald worden of sprake is van een variabele vergoeding of een separate leveringsverplichting.

Allocatie van de transactieprijs gebaseerd op de zelfstandige verkoopwaarde

Heeft de onderneming afzonderlijke leveringsverplichtingen binnen één contract (stap 2) en heeft zij de (geschatte) transactieprijs van het contract bepaald (stap 3), dan alloceert zij de transactieprijs aan de afzonderlijke leveringsverplichtingen (bijvoorbeeld een gratis service of onderhoud bij de aankoop van een product of de belofte van een korting op een toekomstige aanschaf van een product). De basis van deze allocatie is de afzonderlijke waarde van het goed of de dienst. Dit is eenvoudig te bepalen wanneer de goederen of diensten ook los worden verkocht door een onderneming. Vaak is dit echter niet het geval en moet het management zelf een inschatting maken. Hiervoor heeft het informatie nodig die mogelijk niet direct beschikbaar is binnen de onderneming.

Licenties

Een onderneming kan een licentie verkopen aan klanten voor bijvoorbeeld een franchiseformule, software en technologie, films en muziek, patenten en trademarks. Een onderneming moet vaststellen of sprake is van overdracht van intellectueel eigendom op enig moment of gedurende

Samenvatting

IFRS 15 'Revenue from Contracts with Customers' is effectief voor boekjaren vanaf 1 januari 2017. Vanaf dan verantwoordt de onderneming haar omzet volgens een vijfstappenplan en bijbehorende expliciete regels. Dit vergt van de onderneming meer inschatting dan tot nu toe, en daardoor ook meer gedetailleerde informatie. Dit kan impact hebben op de systemen, processen en controls, contracten, remuneratie- en bonusregelingen, investor relations en belastingen van de onderneming. Het is daarom raadzaam nu al na te gaan wat de gevolgen zijn.

een bepaalde periode om te bepalen wanneer omzet verantwoord kan worden. Van overdracht gedurende een bepaalde periode is sprake als het intellectueel eigendom waartoe de klant het recht op gebruik heeft aan significante verandering onderhevig is door de activiteiten die de licentiegever verricht. In dit geval heeft de licentienemer toegang tot het intellectueel eigendom gedurende een bepaalde periode. Een voorbeeld hiervan is de retailer die een licentie koopt van een televisieproducent op het gebruik van een bepaalde cartoon (voor verschillende merchandise). Gedurende de tijd zal deze cartoon zich, door inspanningen van de televisieproducent, verder ontwikkelen. De licentie geeft het recht om hier gedurende de licentieperiode gebruik van te maken. Dit in tegenstelling tot licenties die recht geven op het gebruik van het intellectuele eigendom op enig moment en in de staat op het moment waarop de licentie wordt toegekend, zoals een softwarelicentie.

Verder bevat de nieuwe standaard een uitzondering voor de verantwoording van de omzet gerelateerd aan intellectueel eigendom met omzet- of gebruik-gerelateerde royalty's. Deze zijn pas onderdeel van de transactieprijs op het moment dat het gebruik (of de verkoop)

zich daadwerkelijk voordoet. De omzet mag pas verantwoord worden als de verkopen zich voordoen ondanks dat het mogelijk eerder 'highly probable' is dat deze zullen plaatsvinden.

Financiering

Er zijn contracten waarbij de klant van de onderneming een significant impliciet of expliciet financieringsvoordeel heeft. Bijvoorbeeld als er geen directe link is tussen het tijdstip waarop de levering van een goed of dienst in een contract en de betalingen plaatsvinden. Dit zie je bijvoorbeeld bij autoverkopen: 'nu rijden en volgend jaar betalen'. Bevat het contract een significante financieringscomponent, dan past de onderneming de transactieprijs aan voor de tijds waarde van geld.

De standaard geeft een aantal uitzonderingen voor de toepassing hiervan, zoals het criterium dat de tijds waarde van geld alleen hoeft te worden meegenomen wanneer een van beide partijen significante voordelen heeft van de financiering en een praktische benadering wanneer de tijd tussen de levering van het goed of de dienst en de betaling minder bedraagt dan één jaar. In dit laatste geval hoeft de tijds waarde van geld niet te worden meegenomen.

Contractkosten

In bepaalde gevallen maken ondernemingen kosten om een contract te verkrijgen

of te vervullen, zoals verkoopprovisies. Deze kosten worden momenteel niet altijd geactiveerd. Contractkosten die aan zekere voorwaarden voldoen (ze moeten bijvoorbeeld incrementeel zijn als gevolg van het sluiten van het contract. Met andere woorden: wanneer het contract niet zou zijn afgesloten zouden deze kosten ook niet zijn gemaakt) moeten straks worden geactiveerd en vervolgens worden afgeschreven over de periode waarin de betreffende contractomzet wordt verantwoord. De periode waarin deze kosten worden afgeschreven is gelijk aan de periode waarin de overdracht van de service en/of het goed zal plaatsvinden. Hierin wordt bijvoorbeeld meegenomen een verlengingsoptie waarvan het zeer waarschijnlijk is dat deze wordt uitgeoefend.

Toelichtingsvereisten

De huidige toelichtingseisen rondom omzetverantwoording zijn beperkt. De nieuwe standaard bevat echter een forse uitbreiding van de toelichtingsvereisten voor zowel de verantwoorde omzet als de nog te verantwoorden omzet en de daaruit voortkomende kasstromen, om gebruikers van de jaarrekening in staat te stellen de omvang, de timing en de gemaakte inschattingen te begrijpen. De toelichtingsvereisten in de standaard zijn zowel kwalitatief als kwantitatief van aard. Zie tabel 1.

3. Impact kan organisatiebreed en groot zijn

De nieuwe standaard kan impact hebben op systemen, processen en controls, contracten, remuneratie- en bonusregelingen, investor relations en belastingen.

• Systemen

Mogelijk moet de onderneming haar systemen aanpassen zodat zij informatie op meer detailniveau dan voorheen kan verzamelen en analyseren. Alleen al voor de toegenomen toelichtingsvereisten moet de onderneming nieuwe data verzamelen en rapporteren.

• Processen en controls

De nieuwe standaard vereist fors meer schattingen en beoordelingen van het management om te komen tot omzetverantwoording waarvoor nieuwe processen en controls vereist zijn in de financiële rapportage.

• Contracten

Huidige bepalingen in contracten kunnen onder de vele expliciete regels in de nieuwe standaard leiden tot andere verslaggevingsuitkomsten. Dit heeft veranderingen tot gevolg in de mate van omzetverantwoording en het moment waarop omzet wordt verantwoord. Ondernemingen kunnen nadenken over de opzet van verkoopcontracten

Tabel 1. Type toelichting en benodigde informatie

Type toelichting	Benodigde informatie
Contracten/ leveringsverplichtingen	kwantitatieve omschrijving van de verschillende soorten contracten (inclusief alle goederen en diensten) van de onderneming informatie over de transactieprijs per geleverd goed of dienst evenals het moment van omzetverantwoording
Significante inschattingen van het management	de methodiek die wordt gebruikt bij de bepaling van de omzet gedurende de tijd inschattingen die door het management zijn gemaakt in het kader van de overdracht van beschikkingsmacht voor contracten die gedurende een bepaalde tijd worden volbracht informatie betreffende de methodiek en aannames die zijn gebruikt om de transactieprijs te bepalen
Contractkosten	inschattingen die zijn gemaakt om de contractkosten en de manier waarop deze worden afgeschreven te bepalen eindbalans van dit actief evenals het bedrag aan afschrijving en afwaarderingen

om bijvoorbeeld te bereiken dat omzet wordt verantwoord over een bepaalde periode in plaats van op enig moment. Contracten die afhankelijk zijn van de omzet of EBITDA zoals een earn-outregeling in het kader van een overname kunnen leiden tot andere uitkomsten en cash out flow. Dit kan ook relevant zijn voor ondernemingen die een beursgang overwegen. Ook moeten ondernemingen mogelijk debt convenanten in financieringscontracten of andere contracten heronderhandelen als gevolg van deze wijziging in IFRS.

- **Remuneratie- en bonusregelingen**

Het moment waarop omzet wordt verantwoord kan gevolgen hebben voor de te betalen bonussen en commissies. Ondernemingen moeten nagaan wat de gevolgen hiervan zijn en wat de consequenties zijn voor interne remuneratieregelingen.

- **Investor relations**

Interne en externe belanghebbenden willen weten hoe de omzetverantwoording zal veranderen en zullen tijdig willen begrijpen wat de gevolgen zijn van deze nieuwe standaard voor de financiële verslaggeving van de onderneming.

- **Belastingen**

Nieuwe belastinglatenties kunnen ontstaan door verschillen in het moment waarop straks omzet wordt verantwoord onder IFRS en de van toepassing zijnde belastingregels in een jurisdictie. Daarnaast kan de nieuwe standaard ook leiden tot het eerder verantwoord van omzet, met als gevolg eerdere belastingbetaling en daardoor cash out flow.

4. Conclusie: nu al actie vereist om inzicht te krijgen in de gevolgen

De nieuwe standaard bevat een forse uitbreiding van expliciete regels en toelichtingsvereisten voor omzetverantwoording. De onderneming doet er goed aan om nu al te beoordelen wat de consequenties zijn van deze nieuwe standaard voor de bedrijfsvoering om verrassingen te voorkomen als zij straks moet voldoen aan de nieuwe regels. De nieuwe standaard is minder ver weg als een onderneming nieuwe informatie moet verzamelen, en contracten, systemen en processen moet aanpassen.

